Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 51, Nisan 2021, s. 312-322

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.49856>

Öğr. Gör. İlke İLTER GÜVEN

Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Temel Eğitim Bölümü,
ilke.ilter@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9844-1298

HAYVANLAŞTIRMA KAVRAMI VE ÇAĞDAŞ SANATTA MASALSI İMGELEM BAĞLAMINDA KATHY RUTTENBERG'İN SANATI¹

Özet

İnsan davranışları için metafor olarak kullanılan hayvan karakterleri ve hayvansı melezler, ahlaki öğretisel değerler barındıran masallardan başlayarak klasik edebiyata, oradan Aesop'un fabllarına denk uzanan zengin bir mirasın taşıyıcı unsurlarındandır. Tüm kültürel anlatılarda hayvanlaştırma (animalizing); bir mecaz yaratma unsuru, dolaylı yollarla duygu, düşünce ve idealleri ortaya koyup insanları psikolojik yönden etkileme amacıyla kültür tarihi içerisinde sürekli kullanılan bir olgu olmuş, böylece sanat ve tasarımın sıklıkla başvurduğu anlatım biçiminin imgesi haline gelmiştir. Hayvanlaştırma, yarattığı gerçeküstü algı sayesinde de günümüz fantastik anlatımının en sevdiği konulardandır. Bu bağlamda, çağdaş sanatçılar arasından illüstratif resim-heykel melezi biçiminde tarif edilebilecek Kathy Ruttenberg'in ısrarla seçtiği imge dünyası ve biçim dili bu çalışma kapsamında tartışılmaya açılacaktır. Sembolik dili sayesinde bizi sıklıkla mitolojiyle de ilişki kurmaya davet eden Kathy Ruttenberg'in plastik açıdan oldukça zengin öğeler barındıran sanatsal çalışmaları, biçim ve içerik açısından çözümlenirken, hayvanlaştırma kavramı ve anlatılardaki ele alınış biçimiyle zıtlıklar barındıran anlam dili tartışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Kathy Ruttenberg, Hayvanlaştırma, Hayvan İmgesi, Masalsı İmgelem.

¹ Bu makale 15-16 Nisan 2021 tarihlerinde gerçekleştirilen "AART Uluslararası Anadolu Sanat Sempozyumu" kapsamında sunulan sözel bildiriden geliştirilerek üretilmiştir.

THE CONCEPT OF ANIMALIZING AND KATHY RUTTENBERG'S ART WITHIN THE CONTEXT OF FAIRY TALE IMAGERY IN CONTEMPORARY ART

Abstract

Animal characters and animal hybrids, which are used as metaphors for human behavior, are the bearers of a rich heritage, ranging from fairy tales with moral teachings to classical literature as well as Aesop's fables. In all cultural narratives, animalizing is as a figurative expression, a phenomenon that is constantly used in the history of culture to reveal emotions, thoughts and ideals through indirect ways and to affect people psychologically, thus becoming the imagery often used in art and design. Animalizing, thanks to the surreal perception it creates, is one of the favorite subjects in fantastical narrative of today. Within this context, this study will focus on the world of imagery and the form language chosen by the artist Kathy Ruttenberg, who can be described as an illustrative painting-sculpture hybrid among contemporary artists. While analyzing Kathy Ruttenberg's artistic language—enriched with plastic elements and inviting us to relate to mythology thanks to its symbolic nature, the artist's work will be analyzed in terms of form and content, while at the same time the concept of animalizing and the artist's language—especially with all contrasts created in her narrative expression—will be discussed.

Keywords: Kathy Ruttenberg, Animalizing, Animal Imagery, Fairytale Imagination.

GİRİŞ

Bilimsel ve dini alanda insanlar hayvanlardan her daim kendilerini üstün hissetmiş olsalarda, kültürel alanda hayvanlaştırma eğiliminden kaçınmamışlardır. Sanat alanında hayvan imgesinin ifade edilmesi antik dönemlerden kalan bir miras olmakla birlikte hayvanlar düşlerimizi, bilinçaltımızı ve fantezilerimizi ele geçirmiş durumdadır. Kültürel ürünlerde hayvan imgesi, tanrı temsilleriyle korkulara işaret eden, şamanizm de olduğu şekliyle insanın özdeşleşim kurarak güç aldığı, bazı kültür ve zamanlarda kötücül unsurları gösteren, öteki olarak tarif edilen kimlik ve durumların simgeleştiği, birbirinden oldukça zıt ama bir o kadar zengin ve araştırılmaya ve incelenmeye değer olguya işaret etmektedir. Bu durumu Bleakly şu sözlerle destekleyerek hayvanlaştırmanın önemine dikkatleri çekmektedir; “hayvan varlığına dayalı bunca psikolojik ve kavramsal çeşitlilik olmasaydı dil, hayal gücü ve kültür dediğimiz ortamlar dalışa geçen kuşlardan ve çalışkan böceklerden arındırılmış, fakir bir manzaradan ibaret olurdu” (Bleakly, 2000, s.xii).

1. Hayvanlaştırma Kavramı ve Masallarda Hayvan İmgesi

“Masallarda yardımcı hayvanlar motifiyle sık sık karşılaşırız. Bu hayvanlar insanlar gibi davranır, insanların dilini konuşurlar ve insanlarınkinden daha üstün bir zeka ve bilgiye sahiptirler. Bu durumda, ruh arketipinin bir hayvan aracılığıyla ifade edildiğini söylersek yanlış olmayız” (Jung, 2005, s.9,10). Jung'un bahsettiği şekliyle ruh arketipinin hayvan aracılığıyla ifade edilmesi, yani özünde; hayvan imgesinin insan hayal gücünün yansıtılmasında metafor olarak devreye girmesi hayvanlaştırma (animalizing) kavramına işaret etmektedir.

Hayvanlaştırma kavramını elen alan Bleakly'e göre ise; "hayvanlaştırma biyolojik olandan temelini alan bir hayal kurma biçimidir. Hayvanlaştıran hayal gücü, köklerini, gerçek hayvan varoluşundan alırken, hem bu varoluşu temsil etmekte, hem de hayvan varlığına ait kendi çoğul türlerini, temsil öncesi bir kavrayış biçiminde ortaya çıkarmaktadır. Hayvanlaştıran hayal gücünü bu açıdan, kişisel ve kültürel/tarihsel ruhun içerisinde yer alan, iş başındaki hayvanın ilk örneği olarak düşünmek mümkündür" (Bleakly, 2000, s.xii).

Hayvanlaştırma bağlamında karşımıza çıkan Kathy Ruttenberg'in çalışmalarında kurulan imge dünyası fantastik ve bilinç altı ifadelerle hayvan sembolizmi yoluyla işaret etmektedir ki; bu sebep ile masalsı imgelemde karşımıza çıkan hayvan ve hayvansı karakterlerin amacını düşünme zorunluluğu doğmaktadır.

"Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayların anlatıldığı edebî türe masal denmektedir" (TDK, 2021). Masalların genellikle çocuklara hitap ettiği söylenebilir. Masalların genel olarak çocukları oyalama ya da eğlence unsuru olmanın ötesinde, kötü ve yanlış davranışların sonuçlarını öğütlemek amacıyla, dolaylı yollardan eğitmek gibi bir amaca hizmet ettiği bilinmektedir. Masallarda tam da bu sebepler ile, yani dolaylı anlatımda özdeşleşimden faydalanarak aktarım yapma esnasında da hayvan karakterlerinin devreye girdiği gözlenmektedir. Çeşitli tehlikelere işaret eden ya da iyi ve ahlaki doğruluğa işaret eden hayvan imgesi seçimleri, kültürlerarası farklılıklar gösterse de, eylemin kendisi tüm toplumlarda ortaklık barındırmaktadır. Kurnazlığı anlatmak için seçilen tilki imgesinden, cinsellikle ilgili tehlikeye işaret etmek için seçilen kurt imgesine varıncaya kadar, sonsuz anlam ve ima yüklenmiş hayvan imgesi kültürel ürünlerde kendini göstermektedir.

Masallar dürüstlük, alçakgönüllük, tutumluluk gibi pozitif ahlaki öğretileri dolaylı yoldan edindirmeye çalışırken, özellikle feministlerin dikkat çekmeye çalıştıkları gibi erkek egemen kültüre dair üstünlük mesajlarında bu yolla kazandırılmaya çalışıldığı gözlenmektedir. Bu sebeple postmodernizm ile, masalsı doğruculuk yerini parodileştirilmiş, bunu yapar iken de ahlaki doğrunun da çeşitli ima ve ironi yoluyla ti'ye alındığı ve bu yol ile yerinden edilip sorgulandığı bir dil oluşturulmuştur, böylece bu ironi dilinden masallar da payını almıştır. Mutlak iyi sona işaret eden masalsı anlatılar, kendini birden korkunç gerçekle alaşağı edilmiş bir anlatım ile sarsıldığı, bazen küçümsemeye varan, alaycı bir üsluba yerini bırakmıştır. Çoğu zaman amaç masalın yarattığı halisünatif denilebilecek, hatta sanat eserinin bir hayal gücü ve insan yaratısı bir ürün olduğunu düşündürtücek, izleyiciyi eserin yanılsamacı etkisinden çekip çıkaracak, dışardan bakmayı sağlayacak duruma taşımaktır. Ahlaki doğruculuk peşinde koşarken, aslında ne kadar çok yalan söylendiğini hatırlatmak gibi tersten bir ahlaki doğruculuk olarak da tarif edilebilir belki. Özetle; bu anlatılar hayal ve gerçek, iyi ve kötü, doğru ve yanlış gibi zıt kavram çiftleri arasında gitgeli bir düşünme alanı yaratmaktadır.

2. Kathy Ruttenberg'in Sanatının Biçimsel ve İçeriksel Özellikleri

Geçtiğimiz on yıl içinde resim, animasyon, fotoğrafçılık ve seramik heykelleriyle saygınlık kazanmış Kathy Ruttenberg, kendini bir "görsel hikaye anlatıcısı" (<http://kathyruttenberg.com/about>, e.t:20.02.2021) olarak tanımlamaktadır. Sanatçı biçimlendirme dilini ve anlatısal tercihlerini, asık suratlı olarak tarif ettiği "1970'lerin sanat sahnesine hakim olan minimalist heykel ve kavramsal sanatına karşı geliştirilmiş, renkli, canlı, yeni bir tür figüratif dışavurumculuk" (<http-1>) olarak tarif etmektedir.

Sanat kariyerine resim eğitimi olarak başlayan ve suluboya kullanımına ağırlık veren sanatçı, beyanında da ifade ettiği üzere; biçimlendirme dilini çamur ve suluboya arasında gidip gelen bir tür arayış olarak tarif etmektedir. (http-1) Günün sonunda kendini çamurla ifade edebilmek için, hayallerini kolaylıkla görselleştirebildiği suluboya günlükler tutmaktadır.

Ruttenberg çalışmalarını birer içsel peyzaj olarak görmekte, onları hem kişisel hem evrensel bir anlatıma sahip, aynı zamanda “absürd olanı içinde barındıran, çoğunlukla izleyiciyi beklenmedik duygu durumlarına sürüklemeyi hedefleyen, derin anlamsal arayışlar” (http-1) olarak tarif etmektedir. “Alegori ve sembolizmden oluşan bir kokteyl” (http-1) dediği eserlerinde özellikle seçtiği hayvansı insansı melez figür seçimleri, bizleri adeta masal dünyasına sürüklemektedir. Bilinçaltı, rüyalar, mitoloji, halk öyküleri, fantastik hikaye anlatıcılığı eserlerini besleyen araçlardan olmuştur.

Sanatsal kariyerine birçok önemli referans nitelikli uluslararası bienal, müze sergisi ve önemli galeri temsiliyetleri sığdırmayı başarmış sanatçı, seramik eserlerinin kökeni için Greenwich House Pottery'deki 1998 seramik sınıfını işaret etmektedir. Orda başlayan çamur şekillendirme tutkusu ve teknik deneyimdeki ustalaşma süreci, ardından katlanarak yükselişe geçen yirmi yıllık kariyerinin yükselişini ateşlemiştir.

Sanatçı 90'ların sonuyla birlikte hayvanlar ve doğa ile örülü bir hayat yaşama fikriyle şehir ve getirisi sorunlardan uzakta konumlanan bir hayat kurmuştur. İşte bu yaşam tarzı seçimi de dolaylı olarak sanatını birincil unsur olarak etkilemiş imge seçimlerini yönlendirici olmuştur.

Sanatçı bir anneye sahip Ruttenberg, annesine benzemekten kaçındığını söylediği bir dönemin ardından, tam da annesine benzemek istemeyi hedeflediği bir düşünce durumuna geçiş yaptığından bahsetmektedir. (Stuckey, 2013) Onun eserlerinde öz yaşantısal unsurlar bulmak kaçınılmazdır. Bunu bilerek ve isteyerek işine dahil etmektedir. Ama bu anlatım tarzı asla gerçekçi bir aktarım değildir. Bu imgeleri kullanırken dönüştürür. Örneğin çiftliğindeki hayvanlar kurduğu masalsı kurgunun aracısı konumundadır. Eserlerinde karşımıza çıkan başka canlılar ile melezleştirilmiş canlılar, ağaç insanlar, periler, canavarsı türler “başka dünyaya açılan kapı” anlatısını anımsatmaktadır.

Kendini hayvan hakları savunucusu olarak gören sanatçı, eserleriyle “kabul etmekten korktuğumuz biyolojik köklerimizden kaçamayacak olduğumuz gerçeğini” (Purcell, 2010, s:85) yansıtmak istediğini söylemekte, nesli tükenmekte olan türler konusunda endişelenmektedir. Kedi, köpek, tavşan, at ve domuz gibi birbirinden farklı çeşitlilikte ve elliden fazla sahiplenilmiş, çeşitli zorluklardan kurtarılmış hayvan ile yaşantısını sürdürmektedir. “Sanatsal bir ilham kaynağı” olarak gördüğü, hayvanlar ile kurulu yaşam alanını “hayvanat bahçesi gibi işlev gören bir hayvan cenneti” (Mahoney, 2016) olarak düşündüğünü Mahoney ile yaptığı söyleşinde dile getirmektedir. Hayvanlar ile kurulu hayat tarzının ve yaşam alanının *Nuh'un Gemisi* anlatısını anımsattığını (Stuckey) söyleyen Stuckey'in dikkat çektiği gibi sanatçının yaşamı incelenmeye değer bir zenginlik barındırmakta, adeta merak uyandırmaktadır. Stüdyosunu söyleşisinde bir “inşaat alanı” (Mahoney) olarak tarif eden sanatçı, stüdyosu ve yaşam alanı evini de (Resim1.) bir sanat eseri gibi dizayn etmiş, özel seçilmiş parçalar, renkler, etrafta gezinen hayvanlarıyla oldukça organik algılanmasını sağlamıştır.

Resim 1. (solda) Kathy's Living Room, (sağda) Janet's Dining Room (Janet Sanatçının Annesi), https://nymag.com/homedesign/spring2013/kathy-janet-ruttenberg-2013-5/?utm_source=cheetah&utm_medium=email, erişim tarihi: 20.01.2021

Çalışmalarının bir kısmında hayvanları ve doğayı resmederken “dünyadaki vahşi yaşamla ilgili endişelerini” (Mahoney) de yansıttığından dem vuran Ruttenberg, küreselleşme ve küresel ısınma nedeniyle, değişen çevreye uyum sağlamak zorunda kalan hayvanların, kendi türlerine özgü içgüdüyle yansıtan bir zekaya sahip olmalarından ve her hayvanın benzersiz bir kişiliğe sahip olmasından gerçekten keyif aldığından bahsetmektedir. Hayvanlara bu kadar yakın olmanın çalışmalarını ve dolayısıyla antropomorfik vizyonunu etkilediğini düşünen sanatçı, hayvanlarıyla arasında derin bir zihinsel iletişim olduğunu da eklemektedir. (Mahoney)

3. Kathy Ruttenberg'in Eserlerinde Karşımıza Çıkan Masalsi İmge Dünyasının Dayanakları

“Mitoloji insanın sürekli beslendiği bir alandır. Üstelik kendi yarattığı ve büyüttüğü bir alan. Çağdan çağa, kültürden kültüre farklılıklar gösterir, evrilir ve insanın zihinsel kimliğini oluşturur. Zihnimizin abartmaktan korkmadan yarattığı, istediği desende tasvir ettiği ama bir o kadar da gerçeklere yasladığı ürünlerdir, mitoslar” (Gezgin, 2007, s:7-8). Bu bağlamda inceleyebileceğimiz çağdaş seramik sanatına dair figüratif illüstratif örnekleriyle Ruttenberg'in imge dünyası, bizi mitolojiyle ilişki kurmaya davet eden, Yunan mitolojisindeki kökenlerine atıfta bulunarak bir araya getirilmiş çeşitli hayvan insan karışımı figürler barındırmaktadır. Aynı zamanda aleni ve doymak bilmez şekilde eserlerinde karşımıza çıkan kadın karakterleri çoğu zaman klasik tanrıça motiflerinden uyarlamalardır. Örneğin Mısır'ın kedi kafalı aşk ve zevk tanrıçası Ubasti uyarlamaları gibi okunan (Resim 2.) kadınları, geyik ve Bakire Diana (Artemis) ya da Apollo'dan kaçan Daphne çağrışımlı kadın karakterleri eserlerinde sıklıkla tekrar etmektedir. Bu karakterler Kuspit'in işaret ettiği gibi “kendi kaderlerini belirleyecek kadar güçlü yapıda, ideal dişi kişiliğinin akıllı ve değerli, kadınsal ve ironik birer sembolü” (Kuspit, 2009, s.22) olarak yansıtılan mitojik öykülerin kahramanlarıdır.

Resim 2. Kathy Ruttenberg, *She Was A Little Catty*, 83x45x36 cm, Seramik ve Metal, 2009, <http://kathyruttenberg.com/sculpture> e.t. 29.12.2020

“Antik kültürlerde ağaçlarla, bitkilerle, kimi hayvanlarla ilişki kurmanın tanrıçalara bahşedilmiş bir imtiyaz olduğuna inanılması” (Öğüt, 2019) meselesinin yansıması olarak sanatçının eserlerinde karşımıza çıkan tanrıça figürleri, ağaçlar ile sürekli bir iletişim halindedir. Bu kadın figürler, ağaçlar ile melezlenmiş şekilde kadın bedeniyle tam bir bütünleşme halinde, bazen ise kadın bedeni ağacın kök salması için ona adeta imkan sağlar durumda tasvir edilmiştir. (Resim 3. ve 4.) Öyle ki; ağaç Öğüt’ün dikkat çektiği üzere; “dünya kültürlerinde doğurganlığın, ölümsüzlüğün, şansın, bereketin, sağlığın sembolüdür. Ruhsal, fiziksel ve fizikötesi dünyanın kutsallığını ve sürekliliğini anlatan ağaç, genellikle tanrısallığı ya da türeyişi simgelemiştir” (Öğüt). Ruttenberg’in de, çalışmalarında doğurganlık, dişil güç, bereket gibi kavramları fantezi dünyası ile harmanlayarak kendi feminist bakış açısını yansıtmak için ağaç kadınları ısrarla tasvir etmek istemesi olasılıkla bu yüzdendir.

Resim 3. Kathy Ruttenberg, (solda) *Grounded*, 81x142x66 cm, Seramik, 2009; **Resim 4.(sağda)** *The Messenger*, 38x58x97 cm, Seramik, 2010, <http://kathyruttenberg.com/sculpture> (e.t. 10.01.2021)

Eserlerinde bu tanrıça kadınlara çoğu zaman çeşitli hayvan imgeleri de dostane bir birliktelikle eşlik etmektedir. Mitolojik öykülerde yer alan haliyle seçtiği özel karakterlere eşlik eden hayvanları kullandığı gibi, kendi zihninin ürünleri olan bir sembolikleştirmede de hayvan imgelerinden faydalanmaktadır. Özellikle seçtiği tavşan, yılan ya da kuş imgeleri eserlerinin vazgeçilmez unsurlarındandır. Oldukça fallik algılanan bu figürlerin cinsellikle ilgili çağrışımları anlatılarında sıklıkla devreye girmektedir. Hem duygusal, hem boyutsal, hem de zamansal sıçramalar yakalanan enstalatif heykellerdeki bu gizli cinsel imalar ve örtük denilebilecek şiddet teması, çalışmalarındaki pembe ve eğlenceli algılanan dünyada ironik bir zıtlıkla dengelenmektedir.

Sanatçının kullanmakta ısrar ettiği imgelerden sümüklü böcek türü kabuklu hayvanlar ile melezlenmiş kadın bedeni tasvirleri ise, kadının her anlamda sıkışmışlığının göstergeleri niteliğindedir. Bu figürler Purcell'in deyimiyle; "dişi olmanın neye benzediğinin ustaca ifadesi" (Purcell) gibi algılanmaktadır. *Snail Lady (Sümüklü Böcek Kadın)* adlı eserini Kuspit şu sözler ile yorumlar; "Sırtında taşıdığı dev kabuğun ağırlığı altında sanki dünyanın yükünü taşıyan dişi Atlas gibi eziliyor; belki de bu hissettiği cinsel suçluluk altında ezilen Havva'nın ta kendisi" (Kuspit). Atlas mitoloji de Olympos'a saldırdığı için Zeus tarafından gök kubbeyi omuzlarında taşımakla cezalandırılmış bir karakterdir. Kuspit'in yorumundan yola çıkarak düşünülecek olursa daha güncel işlerinde Atlas karakterini de işlediği görülen sanatçının bu "*Snail Lady*" (Resim 5.) ya da "*Crab Girl (Yengeç Kız)*" (Resim 6.) gibi işlerinde Atlas karakterinin dişil versiyonuna gönderme yapmaya çalıştığı söylenebilir. Özetle; dünyanın tüm yükünü üstlenmiş modern kadının ironik tezahürü olarak düşünülebilirler.

Resim 5. Kathy Ruttenberg, (*solda*) *Snail Lady*, 28x37x33 cm, Seramik ve Taş, 2009;

Resim 6(sağda) *Crab Girl*, 34x6,3x24 cm, Seramik ve Taş, 2009,

<http://kathyruttenberg.com/sculpture> (e.t. 29.12.2020)

Diğer yandan bu kadın bedenlerine giydirilen kıyafetler incelendiğinde, bir resim kağıdı gibi üzerlerinin resmedilmiş şekilde olduğu görülmektedir. (Resim 7.) Kadın bedenlerini içsel peyzajlarının zemini olarak gördüğünden bahseden sanatçı, kadın kıyafetlerini kadının iç dünyasının yansımaları resmetmek için bir araç olarak kullanmaktadır. Çoğu zaman maruz kaldıkları örtük şiddetin, bastırılmışlığın kıyafetler üzerine çizilen resimler aracılığıyla aktarılması söz konusudur. Biçimsel olarak incelendiğinde heykellerine görsel hareketlilik ve devinim duygusu kazandıran resimsi efektler, suluboya tadında pastel tonlarda renklendirilmiştir.

Resim 7. Kathy Ruttenberg, *Lust for Life*, 76x48x23 cm, Seramik, 2007,
<http://kathyruttenberg.com/sculpture> (e.t. 29.12.2020)

Sivri burunlu, topuklu ayakkabıları ve çizgili çoraplarıyla tasvir edilmiş klasik Ruttenberg giyimlerine sahip kadın figürleri, (Resim 7.) eserlerine otoportresel ifadeler barındıran bir boyut da katmaktadır. Öyle ki; çoğu çizim bilinçaltı, rüya alemi gibi algılanan sembolik dile sahip, sanatçının günlük dünyasından esin kaynaklı çalışmalardır. Ruttenberg'in evi bir çiftlik evidir ve ormanlık bir arazi de bulunmaktadır. Eserleriyle kurmak istediği dünya için adeta sonsuz bir görsel kütüphane gibidir. Gün içinde yaptığı keşif ve incelemeler, istemsizce tanıklıkları eserleri için imgelem dünyasını beslemekte ve çıkış kaynağı olmaktadır.

Resim 8. Kathy Ruttenberg, *Study For Fertile Ground*, Seramik, 2007,
<http://kathyruttenberg.com/sculpture> (e.t. 29.12.2020)

“Doğal dünyanın sakinleri gittikçe şehirlerde yaşam kurup ve banliyölerden uzaklaşarak yer değiştirdikçe, kendimi doğanın yaratıklarını insan bilincimize geri döndürmek için antropomorfik masalları kullanırken buluyorum (<https://gothamtogo.com/kathy-ruttenberg-on-broadway-in-dreams-awake-are-arriving/>, e.t: 25.02.2021)” diyen sanatçı böylesi bir tarzla kurduğu zihin üretimleriyle, bizleri, her olasılığın kendiliğinden oluşabileceği, bilinçaltı bir dünyanın içerisine yönlendirmektedir.

Sanatçının çalışmalarında Ruttenberg görünümlü tanrıça motifler, bitkiler, hayvanlar ve kimera birbiri karışmış halde mekana yayılırken özünde ruhsal bir orman atmosferi yaratmaktadır. “Kadınların kendileri ve doğal dünya ile barış içinde yaşadıkları bir evren hayalini içine alan orman, kadın ütopyalarının da vazgeçilmez mekânlarından” (Öğüt). Bu sebeple seçildiği görülen orman arketipinin, sahip olduğu sonsuz uyum ve denge, ormanın yaşam sakinlerinin birbirlerinden beslenmesi ve güvenlik için birbirlerini koruyan sonsuz birliktelikleri, sanatçının imgeleri arasında oluşan aurada da güçlü bir şekilde hissedilmektedir. (Resim 8.)

SONUÇ

Özetle; Ruttenberg'in işlerinde belirgin biçimde kadınlığa dair yoğun bir düşünsel boyut bulunmaktadır. Öğüt'ün işaret ettiği gibi “erkeği, doğanın hükümranı; kadını ise denetlenmesi, ehlileştirilmesi gereken vahşi doğanın karşılığı olarak kuran Batı kozmolojisi, erkeğin kadından üstün olduğunu savunan bir hiyerarşiyi desteklemiş; kadını ise kendisini doğaya bağlayan veçheler nedeniyle baskı altına almıştır. Oysa ki; doğayla birlik ve bütünlük, tarihöncesi dönemde kadın için evrensel bir özellik taşımış; kadınların yeni yaşamı yaratma yolundaki kudreti, tüm yaşamın kozmik türeyişine bağlanmıştı; böylelikle kadınlık, özellikle kadim, arkaik ve kabile dinlerinde ‘Büyük Ana’nın kutlanışında simgesel ve ayinsel ifadesini bulan beden/toprak/kozmos ilişkisinde büyük önem arz ederdi” (Öğüt). Ruttenberg'in işlerindeki düşünsel arka plan tam da Öğüt'ün dikkat çektiği, kadına dair bu anlamsal altüst oluşun ekseninde yer almaktadır. Kadın ehlileştirilmiş bedensel ve ruhani sıkışmışlığıyla, Ruttenberg'in çalışmalarında vahşi doğa olarak cevap vermektedir. Onun bedenleri ağaçla ile kaynaşarak tekrar özüne doğru bir geri dönüş yaşamakta, bilinçaltı ve rüyalarından sızan bastırılmış duygular gibi etrafa yayılmaktadır. Çalışmalarındaki kadınsal enerji, doğurganlık, çoğalma, özünde yaşama, dolaylı olarak doğaya ve onunla bir olmaya işaret eden bir serüven gibi okunmaktadır.

Mitoslardan başlayarak postmodern süreci de kapsayacak şekilde, hayvan motifleri yönünden oldukça zengin anlatıların yaratıldığı sanat tarihi, hayvanlaştırmanın tarihselleştirilmesi bakımından günden güne katlanarak genişlemektedir. Ruttenberg'in sanatı da bu tarihsel yazında küçük de olsa zengin ve yaratıcılıklarla dolu bir katkı niteliğinde incelenmeye değer bir üslup olarak yerini bulmaktadır. Onun öyküleri “zihinlerin gizli köşelerine sızarak güçlü bir şekilde düşüncelerimizi ele geçirmektedir” (Kuspit, s:24). İroninin, imalı anlatımın, metaforsal düşünmenin, duyarlılık yüklü, ince zekanın ve yaratıcılığın birbiriyle harmanlandığı sanatsal dili çağdaş sanat dünyasına taze bir yaklaşım sunmaktadır. Sonuç olarak Ruttenberg'in fantastik dünyası zengin ve renkli bir manzaraya sahip olduğu görülmektedir. İşlerinde beliren kadın olma halleriyle ilgili boyutu oldukça net yakalanmaktadır. Çok katmanlı bir okuma imkanı sunan sanatçının sembolik göndermelerle yüklü, dramatik kontrastlıklarda içeren imge seçimleri ve yaşam tarzı incelenmeye değerdir.

KAYNAKLAR

- Bleakly, A. (2000). *The Animalizing Imagination: Totemism, Textuality And Ecocriticism*, (İlter, O. çev.), St. Martin's Press, s.xii-xvii.
- Gezgin, D. (2007). *Hayvan Mitosları*, Sel Yayıncılık, İstanbul, s.7-8.
- Jung, C. G. (2005). *Dört Arketip*, Metis Yayınları, Çev: Saffet Murat Tura, İstanbul, Ekim, s.9-10.
- Kuspit, D. (2009). *Demoiselles De Clay: Kathy Ruttenberg' Feminist Art*, New Ceramics The European Ceramics Magazine, September/October, s.20-24.
- Mahoney, B.K. (2016). *Creature Comforts*, Thursday, December 15, <https://www.craftcouncil.org/magazine/article/creature-comforts>, (erişim tarihi: 28.01.2021)
- Öğüt, H. (2009). *Kadın Edebiyatında ve Feminizme Orman, Ağaç, Bitki İmgelem ve Temsilleri*, <https://t24.com.tr/k24/yazi/kadin-edebiyatinda-ve-feminizmde-orman-agac-bitki-imgelem-ve-temsilleri,2193>, (erişim tarihi: 20.02.2021)
- Purcell, R. (2010). *The Work of Kathy Ruttenberg*, Ceramics and Perception, Sayı:80, s.85.
- Stuckey, C. (2013). The Ruttenbergs' Exquisite Rabbit Holes, https://nymag.com/homedesign/spring2013/kathy-janet-ruttenberg-2013-5/?utm_source=cheetah&utm_medium=email, (erişim tarihi: 20.01.2021)
- URL1- (2021). www.kathyruttenberg.com, sanatçının kendi işlerini tanıttığı web sitesi, (erişim tarihi: 02.02.2021)
- URL2- (2021) *Kathy Ruttenberg on Broadway: In Dreams Awake Art Installation*, Broadway Malls, <https://gothamtogo.com/kathy-ruttenberg-on-broadway-in-dreams-awake-are-arriving/>, (erişim tarihi: 02.03.2021)
- <https://www.tdk.gov.tr/>

Resim Kaynakçası

- Resim 9.** (solda) Kathy's Living Room, (sağda) Janet's Dining Room, https://nymag.com/homedesign/spring2013/kathy-janet-ruttenberg-2013-5/?utm_source=cheetah&utm_medium=email, (Erişim tarihi: 20.01.2021)
- Resim 10.** Kathy Ruttenberg, *She Was A Little Catty*, 83x45x36 cm, Seramik ve Metal, 2009, <http://kathyruttenberg.com/sculpture> (Erişim tarihi: 29.12.2020)
- Resim 11.** Kathy Ruttenberg, (solda) *Grounded* 81x142x66 cm, Seramik, 2009;
- Resim 12.** (sağda) *The Messenger*, 38x58x97 cm, Seramik, 2010, <http://kathyruttenberg.com/sculpture> (Erişim tarihi: 10.01.2021)
- Resim 13.** Kathy Ruttenberg, (solda) *Snail Lady*, 28x37x33 cm, Seramik ve Taş, 2009;

- Resim 14. (sağda)** Crab Girl, 34x6,3x24 cm, Seramik ve Taş, 2009, <http://kathyruttenberg.com/sculpture> (Erişim tarihi: 29.12.2020)
- Resim 15.** Kathy Ruttenberg, Lust for Life, 76x48x23 cm, Seramik, 2007, <http://kathyruttenberg.com/sculpture> (Erişim tarihi: 29.12.2020)
- Resim 16.** Kathy Ruttenberg, Study For Fertile Ground, Seramik, 2007, <http://kathyruttenberg.com/sculpture> (Erişim tarihi: 29.12.2020)